

שלושה קבין של קטורת [רש"י]<sup>9</sup> וכמעשה דרבי ישמעאל בן קמחית כהן גדול, שהיה חופן הרבה קטורת בחפניו [וכדמפרש ואזיל, וראה הערה<sup>10</sup>] —

אפילו הכי, כיון שברוב כהנים גדולים

הגחלים מרובים מן הקטורת, לפיכך היו כולם נוטלים את המחתה בימין ואת הכף בשמאל.

[זו חמה וזו צוננת] [ב"ח מחקו על פי רש"י; וראה הערה<sup>11</sup>].

את המחתה בימינו וכף הקטורת בשמאלו; וראה היטב ב"גבורת ארי" הנזכר בהערה 7].

ובתוספות יום טוב על משנתנו, מבואר, כי אף לדעת הרמב"ם לא היתה קושית הגמרא משום הולכה בשמאל; אלא שלפי האמת צריך טעמים אלו גם משום דהוי הולכה בשמאל, ראה שם; וראה מה שכתב מהר"י קורקוס על דברי הרמב"ם שם, וזה שלא כדברי התוספות יום טוב.

9. א. כתב השפת אמת: יש לתמוה, דלכאורה אם היו חפני הכהן גדול — גדולים, היו צריכין להרבות בגחלים לפי ערך? ואפשר היה קבלה לחכמים, שיעור המחתה גחלים שיהיה שלשה קבין ולא יותר.

ב. הקשה המאירי: כהן שחופן שלושת קבין קטורת האיך יקטירנה על המחתה שהיתה מליאה בגחלים, [שהרי לא היתה מחזקת אלא שלושה קבין, כדאיתא במשנה לעיל מג ב], והרי אין הכלי מחזיק על גביו גודש בשיעור כזה [ראה מקורו בפנים, ובהערות שם]!?

ותירץ: לא אמרו, שהיתה המחתה מחזקת שלשה קבין גחלים, אלא ככהן בינוני, אבל כהן גדול מן הממוצע, או קטן מן הממוצע, היה מכניס את הגחלים במחתה גדולה יותר או קטנה ממנה.

וכתב על זה ב"שפת אמת": כי המחתה שאינה עמוקה ורחבה טובא פשיטא דיכול הגודש להחזיק כפלים מהחזקת חלל המחתה — כמובן, ובודאי כך היו הגחלים מונחים במחתה דקה, כדי שתפשט הקטורת בכל הגחלים, ואם

כן לא קשה מידי.

ג. כתבו בתוספות ישנים: ואפילו בזמן ששניהם שוין כגון דרבי ישמעאל: התם נמי היה קטורת מרובה, שהיה חופן ארבעה קבין, ובמחתה לא היה רק שלושה קבין; אלא לא דק.

10. רבינו אליקים הביא כאן שני פירושים: דלכאורה קשה, דקאמר: ואפילו בזמן ששניהן שוין וכמעשה דרבי ישמעאל וכו', הרי שהיה חופן שלשת קבין כשיעור הגחלים, ואילו כמעשה גופה איתא, שהיה חופן ארבעה קבין! ופירש: וכמעשה דרבי ישמעאל בן קמחית שהיה חופן ארבעה קבין, אלמא דמשכחת לה דחפין איניש טובא.

ופירש עוד: שהיה חופן ארבעה קבין מדבריות, ובמחתה היו שלושה קבין ירושלמיות, ונמצא קרוב שיעורן להיות שוין.

11. א. המהרש"א אינו מוחק דברי הגמרא: "זו חמה וזו צוננת", וכך מפרש הוא דברי הגמרא: ומשנינן: זו מרובה וזו מועטת, ומתוך כך מביא את המחתה בימינו אפילו כששניהם שוין שהיה חופן שלושה קבין כמו כמות הגחלים שבמחתה, הואיל וברוב הכהנים היו הגחלים מרובין מן הקטורת.

וכמעשה דרבי ישמעאל בן קמחית, לשון קושיא הוא, כלומר: הניחא כשהיה חופן הכהן באותו שיעור של הגחלים, שפיר יש לומר: כי הואיל וברוב הכהנים הגחלים מרובים, אף הוא יטול את המחתה בימינו; אבל רבי ישמעאל בן קמחית שהיה חופן ארבעה קבין יותר מן